

Geloven in het oosten

De Enschedese journalist Theo Krabbe ondervraagt voor zijn rubriek 'Geloven in het oosten' regelmatig bekende mensen uit Twente. Ditmaal Willem Brakman. Tubantia, 31 augustus 2001.

Gesprek met Willem Brakman (78) te Boekelo, arts en schrijver

Zoekt u als schrijver naar de waarheid of naar verklaring en begrip van de werkelijkheid

'Ik ben een beeldend denker met een sterke associatieve samenhang. Ik tast de menselijke geest af tot waar kennis mogelijk is. De rijkdom, de krochten en de spelonken van de menselijke geest wil ik tot in zijn uiterste hoeken en gaten bestuderen en achtervolgen. Dat is een oneindige opgave. De menselijke geest heeft eigenlijk geen grens. Altijd is er wel iets wat roept, wat wenkt, wat wuift, wat aandacht vraagt. Het raadsel van de eigen geest is onuitputtelijk.'

Bent u een gelovig mens?

'Soms. God is eigenlijk de Grote Onbekende. Wie of wat hij is, is niet te begrijpen in categorieën van ja of nee. God is een moment van de geest dat beslist de moeite van het overdenken waard is. Het broedreservaat bij Buurse is een prachtig gebied. Ik ben er eens gaan wandelen toen er sneeuw lag. Alleen. Ik liep tussen het struikgewas om het risico te ontlopen een andere wandelaar te ontmoeten. Onbedaarlijk mooi was het er. Sneeuw is iets wonderlijks, het is het moment waarin je gelooft in puurheid en zuiverheid. Uit de grond van mijn hart zei ik toen: 'Hier woont God'. Daarna wandelde ik weer verder en was alles weer zoals het was.'

Op welke momenten ervaart u God nog meer?

'Op momenten die je zelf niet in de hand hebt. Het is een geschenk. Het is er opeens. De impuls is niet zelf in regie te nemen. God is iets dat zich voordoet en dat je wel of niet accepteert. Wie het laatste gedeelte van de negende symfonie van Beethoven hoort, kan duizelen van ontroering. Of niet. Maar dat heb je niet in je macht. God ervaar je, maar Hij is de baas.'

Of is God een projectie van de menselijke geest om daarmee zijn sterfelijkheid niet onder ogen te hoeven zien?

'Dan is God toch weer vastgenageld in een categorie. Daar ben ik op tegen. Stel je eens voor dat je wel zou weten wie God is. De lol is er dan af. Er is ook het raadsel en de vreugde van het niet weten. God is er en God is er ook niet. Allebei tegelijkertijd. De aanwezigheid van God is het sterkste daar waar Hij maximaal afwezig is. In de gaskamers van Auschwitz. Voor die stumpers was God naar menselijke maatstaven de grote afwezige Aanwezige. Daar begint ook het rijke inzicht in de zin van het menselijk leven: niet weten is ook een kostbaar geschenk.'

Communiqueert u ook met God, als u zo'n ervaring hebt?

'Nee. Wel is het onmogelijk en onnatuurlijk dat de mens zich de vraag niet zou stellen: wie ben ik, waar kom ik vandaan en waar ga ik naar toe? Op die vragen kan ik voor mezelf ook geen antwoord geven. Maar het stellen van die vragen alleen al is religieus. Is een theologische activiteit. De mens als vragenstellend wezen houdt zich al met het diepste mysterie bezig. Het niet antwoorden geeft ook vreugde en toont

ook de almacht van het wonder van het menselijk leven.'

Bent u bang voor de dood?

'Ik ben als de dood voor de dood. Het is gruwelijk dat de mens een eindig wezen is. Ik ben er vast en zeker van overtuigd dat er na de dood niets is. De dood is alleen zinvol als een mens alle lust om te leven heeft opgebruikt. De dood is onnatuurlijk, als het een wezen, dat niets anders wil dan leven, pootje haakt. De dood is afschuwelijk. Onsmakelijk en onappetijtelijk. En van allerlei theorieën over het zien van een wit licht aan het einde van de tunnel bij bijna-dood-ervaringen moet ik niets hebben. Flauwekul.'

Theo Krabbe